

**[„DUP-O TĂCERE ÎNDELUNGATĂ...”]
– de Mihai Eminescu [5 iunie
1883]**

Dup-o tăcere îndelungată s-a pronunțat, în fine, și „Românul” în cestiunea Mitropoliei romano – catolice din București. În două articole deosebite se încearcă a slăbi adevărurile stabilite de noi.

Acum câteva săptămâni, înalt Preasfinția Sa Părintele Mitropolit Primat l-a întrebat pe amicul său politic, d-l I.C. Brătianu, dacă sunt ori nu întemeiate știrile răspândite în privirea înființării unei mitropolii romano – catolice în București și... a primit răspunsul că „Nimic nu se face”.

N-avem dar nici un cuvânt de-a felicita pe capul nostru bisericesc pentru amicii politici pe cari și i-a ales.

Tot astfel „Românul” ne spune în numărul de la 1 iunie că „nu va discuta cestiunea în sine”. Nu-i putem felicita nici pe cititorii „Românului” pentru organul pe cari l-au ales.

Oare de ce nu discută „Românul”?

Organele de publicitate sunt create anume pentru a discuta cestiunile de interes public. Fiece partid își arată prin ele vederile, pentru ca opinia publică să fie lămurită asupra scopurilor ce urmărește.fiecare din ele.

Îndată însă ce un partid are vederi pe care le știe în opoziție cu simțământul public, organul lui nu discută cestiunile în sine. D-l I.C. Brătianu ține să fie popular, însă se ferește de-a spune adevărul, pentru că știe că scopurile ce urmărește sunt în opoziție cu conștiința noastră publică și de-aceea nici „Românul” nu are voie să discute cestiunea în sine.

Colegii noștri din Strada Doamnei merg însă și mai departe. Ei își dau silință să ascunză adevărul.

La București – zic ei – exista, din timpi foarte depărtați, o episcopie catolică. Acum, după ceea ce spune „Timpul”, acea episcopie se va preschimba în mitropolie.

Situația de drept și de fapt a acelei autorități ecleziastice întru nimic nu spune că s-ar schimba din ceea ce era până acum.

E inexactă informația ce-o dă „Românul” cititorilor săi despre spusele noastre. La București n-a existat niciodată o episcopie catolică.

Monseniorul Paoli a fost episcop nu de București, ci de Nicopoli.

Împăratul Carol VI a mutat reședința episcopiei paulicane de la Nicopoli la Craiova, iar în urmă, de la Craiova, reședința s-a mutat la București, dar aceasta nu în timpuri foarte depărtați.

Tot atât de puțin adevărat este că episcopia se va preschimba în mitropolie.

S-a înființat o mitropolie de București al cărei sufragane poate fi unul de Nicopoli.

N-am spus, în sfârșit, că situația de drept și de fapt a acestei autorități ecleziastice întru nimic nu se schimbă.

Monseniorul Paoli a fost episcop in partibus infidelium, iar, după dreptul canonic al bisericii apusene, asemenea episcopi se numesc pentru acele țări ale necredincioșilor în care cultul catolic este îngăduit, fără ca biserica papală să aibă o poziție oficială în organismul statului.

Acum monseniorul Paoli nu este mitropolit in partibus infidelium, ci mitropolit de Scaun sistemizat: el a fost în trecut un reprezentant al Scaunului papal și vorba e ca pe viitor să fie un dignitar bisericesc român. Am zis dar că pe viitor vor fi în România două biserici, doi capi bisericești.

Știind că se adresează la un public alcătuit de oameni cari nu cunosc îndeostul istoria țării lor, „Românul” își da silința să falsifice adevărul istoric și să-i inducă totodată în eroare

asupra situației de drept și de fapt a noului mitropolit catolic.

Dar nici atât nu e destul.

Am insistat într-un articol pentru mântuirea toleranței atât religioase cât și naționale, iar într-altul am zis:

Orișicine, citind cu luare aminte acel articol al nostru, va fi simțit că unul dintre motivele pentru care combatem intoleranța era cu desăvârșire politic: avem o dinastie populară, dar încă străină și de tot tânără.

Tot pentru acest cuvânt am dezaprobat atitudinea episcopatului nostru în cestiunea mitropoliei catolice, căci, ziceam noi, nu e bine ca să înceapă capul nostru bisericesc o luptă în care poate s-ar vedea silit să se despartă de cel lumesc.

E bine, ori nu, să se înființeze o mitropolie catolică în țara noastră? Iată o cestiune pe care încă noi n-o discutăm în sine, în mod absolut pentru toți timpii și pentru toate împrejurările. Ceea ce afirmăm însă e: că rău, cu desăvârșire rău facem permițând acest lucru într-un timp în care avem un rege catolic și un moștenitor prezumtiv care e asemenea catolic și de la care, popor tolerant ce suntem, nu cerem renegarea. Principele Anton de Hohenzollern, capul augustei noastre dinastii, german de viță veche, a trebuie să renunțe la tronul unei țări germane pentru că era catolic; noi, românii, suntem mai toleranți ca... germanii și, îndeosebi noi, cești de la „Timpul”, stăruim să și rămânem toleranți, mândri de conștiința noastră națională, plini de respect pentru a celorlalți.

Acesta este punctul nostru de vedere.

Îndeosebi astăzi n-avem nici un interes particular de-a susține această dinastie; o susținem numai pentru că, soarta țării noastre e legată de dânsa.

Cu toate aceste „Românul” vine să le spuie cetitorilor săi că exploatăm simțimântul național. Despre partidul conservator zice „Românul” una ca aceasta?!

Ia să vedem cine surpă poziția dinastiei de Hohenzollern în România!?

De câte ori s-a produs în țară vreun curent contra d-lui I.C. Brătianu, întreținută și amicii săi politici și-au dat silința de-a dirige acest curent în contra Coroanei.

Astfel, în cestiunea Strousberg, în care s-a aruncat toată vina asupra Domnului, pentru că înșelătorul era german. Sunt încă vii în amintirea tuturor cuvintele d-lui Câmpineanu despre abisul dintre țară și Coroană Republica de la Ploiești și scandalul de la sala Slătineanu sunt lucruri pe cari noi, oamenii cu principii monarhice, ni le reamintim mereu ca un fatal memento.

Deci vom răspunde celor de la „Românul” următoarele:

„Voi ați făcut dinastia de Hohenzollern impopulară și, dacă este adevărat ceea ce zicea d-l Câmpineanu și ceea ce făcea d-l Candiano – popescu, conservatorii au săvârșit un act impopular când au scăpat situația prin sprijinirea dinastiei, un act care i-a făcut pe un timp îndelungat pe conservatori chiar impopulari și imposibili. Și tot voi ați făcut, în urmă, ca nimeni să nu mai fie pe viitor dispus a menține această dinastie, când vi s-ar mai prezenta vro ocazie de a o răsturna”.

V-ați ajuns scopul: partidul conservator nu mai are nici un interes particular de-a susține dinastia, pe al cărei întemeietor l-ați împins în o direcție radicală; o susținem numai pentru că interesele țării sunt legate de dânsa.

Și nu are viitor dinastia care se reazimă pe elementele republicane, căci ele o susțin numai câtă vreme le vine lor la socoteală, câtă vreme au interese particulare de-a o susține;

asta voiam s-o zicem!

Rău face „Românul” când umblă cu sofisme; am zis-o cu perdea și n-ar fi trebuit să ne silească a vorbi mai pe față.

Sunt lucruri ce nu, se pot încerca în țara aceasta fără de a produce o adâncă zguduire: unul dintre aceste este schimbarea relațiilor religioase.

De aceea în punctul acesta politică de partid să nu facem.

Am zis că, oricât de adânci ar fi dezbinările ce s-au produs în timpul din urmă, politica bifurcată a Austro-Ungariei ne va găsi strâns uniți – și-am zis-o aceasta din convingere.

Domnul I.C. Brătianu va fi având motive politice de a-i face concesiuni Scaunului papal în forma și Austro-Ungariei în fond; mai curând însă ori mai târziu va trebui să se încredințeze că nimeni nu poate în țara aceasta îndrăzni ceea ce se plănuiește.

După informațiunile noastre, monseniorul Paoli a fost ținut timp îndelungat în petto și n-a fost creat în congregație publică decât în urma unui aranjament avut cu guvernul român.

Iată și punctele principale ale acestui aranjament:

[1]) biserica romano – catolică va fi recunoscută drept a doua biserică constituită în România; 2) mitropolitul catolic DIN București va avea sufragani în România și în Bulgaria, însă, va fi proclamat cetățean român și va avea poziția mitropoliților noștri ortodoxi; 3) seminarul romano – catolic de la Cioplea va fi prefăcut în seminar romano – catolic român.

Dacă „Românul” poate să declare că aceste informațiuni sunt inexacte, vom înceta și noi a ne mai preocupa de cestiunea mitropoliei romano – catolice din București.

Este monseniorul Paoli tot in partibus infidelium ori nu?

Iată întrebarea la care cerem un răspuns precis. Și, dacă este in partibus infidelium, prea puțin ne pasă, poarte chiar titlul de papă. Dacă nu este însă in partibus, noi, conservatorii, avem în statul român rolul de a apăra tradițiile neamului nostru și, mai presus de toate, pe cele religioase și ne vom folosi în această apărare de toate mijloacele, în puterea cuvântului: de toate. Căci nu apărăm numai religia, ci totodată și dinastia noastră, și monarhia.

Vrednicul de amintire Alexandru Ioan I. Cuza n-a fost răsturnat de conservatori: conservatorii s-au mărginit a nu-l susține când adversarii lui politici au voit să-l răstoarne. Și motivul care i-a îndemnat pe conservatori a consimți la răsturnarea unui monarh era cu desăvârșire monarhic: le părea că o dinastie străină va fi mai trainică decât una pământeană. De aceea ei nu au consimțit decât după ce răsturnătorii, oamenii cu idei republicane, au luat angajamentul de a sprijini dinastia străină. Acei răsturnători au pornit, dar n-au sprijinit dinastia decât condițional, câtă vreme aveau interese particulare de a o sprijini și și-au dat totodată silința de a slăbi poziția ei. În două rânduri s-au încercat s-o răstoarne; în două rânduri s-au expus conservatorii pentru ea.

Acum, dacă monseniorul Paoli nu este in partibus, vorba e să se facă o a treia încercare, mai bine pregătită.

D-l Brătianu va încerca să-i creeze mitropolitului catolic în statul român o poziție analoagă cu a primatului nostru; această încercare va produce în țară un curent puternic contra celor ce o fac. Spre a-și scăpa dar popularitatea, d-l Brătianu iar va îndrepta acest curent contra Coroanii, zicând că Majestatea Sa a stăruit în interesul coreligionarilor săi.

O va zice și va fi crezut.

Iară conservatorii nu se vor mai putea expune pentru dinastia de Hohenzollern fără de a se pune în contradicție cu ei

înșiși, de vreme ce ei susțin primatul exclusiv al ortodoxiei.

Iată situația de care ne temem și de care trebuie să se teamă și d-l Brătianu dacă ține în adevăr la țară.

Noi credem că d-l Brătianu, care este foarte bun șef de partid, dar un foarte slab om politic, este împins de alții și sperăm că în curând va înțelege că-i vorbeam ca amici când îi ziceam: „Bagă de seamă; faci treburile Austriei!”.

O ultimă observație.

Descoperind cititorilor noștri că îndărătul înființării mitropoliei catolice este mâna politiceii orientale a Austriei, am spus că această din urmă putere ne împinge din nefericire într-o sferă de acțiune opusă ei, spre Rusia. Unii au crezut a putea explica cuvântul pus în parantez ca și când ar cuprinde o aluzie răuvoitoare la adresa Imperiului Nordului. Nu. Ne ferim în toate ocaziile de-a atinge fie cât de puțin susceptibilitatea puternicilor noștri vecini. Ceea ce am voit să zicem este că, deosebiți prin limbă și rasă de popoarele înconjurătoare, deși suntem un popor mic, voim să trăim în sfera noastră proprie de activitate și că în orice caz e o nefericire pentru noi – un corp mic – de-a fi împinși sub radiul de atracțiune al unui corp incomparabil mai mare. E o nefericire pentru cel mic de-a avea nevoie de sprijinul celui mare.

Cu toate acestea, când toate interesele morale și istorice ale poporului ne-ar sili să recurgem la un asemenea sprijin, mintea sănătoasă ne-ar îndemna s-o facem fără părere de rău.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro